

คู่มือที่17

การทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรไผ่ในพื้นที่พรุ

จัดทำและเผยแพร่โดย

งานควบคุมปราบปรามโรคติดต่อและการสาธารณสุข

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คำนำ

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงเผชิญกับสถานการณ์ของโรคติดต่อซึ่งนำโดยแมลงที่ยังเป็นปัญหาสำคัญทางการแพทย์ เช่น ยุง และยังมีประชากรอีกจำนวนมากได้รับผลกระทบจากโรคซึ่งมีแมลงเป็นพาหะ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคชิคุนกุนยา โรคมาลาเรีย โรคเท้าช้าง เป็นต้น ซึ่งโรคดังกล่าวนอกจากจะทำให้เกิดการเจ็บป่วยและตาย ยังก่อให้เกิดการสูญเสียอย่างมากในทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และการหยุดทำงาน โดยทั่วไปการรักษามักจะรักษาตามอาการเท่านั้น เนื่องจากยังไม่มีวัคซีนในการฉีดป้องกัน ฉะนั้นการป้องกันไม่ให้ถูกยุงกัด จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ประหยัดและคุ้มค่าที่สุดในการป้องกันโรคที่มียุงเป็นพาหะ

อย่างไรก็ตาม การป้องกันโรคง่าว ในปัจจุบันประชาชนมัก นิยมนำสารเคมีมาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น เนื่องจากสะดวกและหาซื้อ ได้ง่ายตามท้องตลาดทั่วไป แต่การนำสารเคมีมาใช้นั้นจะส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม สุขภาพชีวิตคน ตลอดจนทำให้เกิดการดื้อยาของแมลงต่างๆ ทำให้ยุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ฉะนั้น การส่งเสริมให้ประชาชนหันมาใช้ พืชสมุนไพรไล่ยุงที่มีตามพื้นบ้าน หรือผลิตภัณฑ์ป้องกันยุงที่ผลิตจากพืช สมุนไพรเป็นอีกหน้ทางเลือกที่สำคัญ ปลอดภัยและสามารถป้องกันการ เกิดโรคติดต่อนำโดยแมลงได้อย่างมีประสิทธิภาพได้เช่นกัน

ดังนั้น หนังสือเล่มนี้ได้ประมวลความรู้เกี่ยวกับยุง สมุนไพรป้องกัน ยุงกัด ตลอดจนการแปรรูป และวิธีการทำผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เป็น ประโยชน์ต่อท่านที่สนใจที่จะทำผลิตภัณฑ์ใช้ในครัวเรือนเอง หรือเป็น สินค้าประจำชุมชนต่อไป

สารบัญ

	หน้า
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาง	5
ยางที่สำคัญทางการแพทย์	6
ความรู้เบื้องต้นเรื่องพืชสมุนไพรเพื่อควบคุมแมลงพาหะนำโรค	8
ประเภทและชนิดของพืชที่มีน้ำมันหอมระเหย	9
การเตรียมพืชสมุนไพรเพื่อสกัดน้ำมันหอมระเหย	12
วิธีการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรป้องกันยาง	13
สเปรย์ตะไคร้หอมกันยาง	13
สมุนไพรจุดกันยาง	15
ยาหม่องสมุนไพรกันยาง	18
ครีมทากันยางสูตรภาคใต้	20
ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ	23
สถานที่ติดต่อ	23
บรรณานุกรม	24

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยุง

ยุง เป็นแมลง 2 ปีก ยุงตัวผู้ มีหนวดเป็นพู่ ไม่มีความสำคัญทางการแพทย์ จะกินน้ำหวานจากพืช เพื่อดำรงชีวิตและใช้เป็นพลังงานในการบิน จะมีอายุ 7 วัน ส่วนยุงตัวเมีย จะกินเลือดเพื่อสกัดโปรตีนจากเลือดมาสร้างรังไข่ จะมีอายุนานนับเดือน สามารถวางไข่แต่ละครั้งมีจำนวนมากกว่า 100 ใบ

ยุงบางชนิดชอบดูดเลือดคน เช่น ยุงลายบ้าน แต่บางชนิดชอบเลือดสัตว์มากกว่า เช่น ยุงนาข้าว บางชนิดไม่เลือกเหยื่อแล้วแต่โอกาสพบเหยื่อประเภทใด ยุงสามารถปรับตัวให้มีชีวิตได้หลายเดือน เช่น จำศีลในฤดูหนาว หรือหลบในที่ปลอดภัยเมื่อมีสภาวะแห้งแล้ง

ยุงจะกระพือปีกถึง 600 ครั้ง/วินาที ทำให้เกิดเสียงดัง “วินๆ” ที่หู

นิสัยการบินของยุงแตกต่างกันแล้วแต่ชนิดของยุง เช่น

ยุงก้นปล่องและยุงเสือ สามารถบินได้ไกลโดยเฉลี่ย 1.6 - 2.0 กิโลเมตร

ยุงนาข้าว สามารถบินไกลได้โดยเฉลี่ย 5 กิโลเมตร

ยุงลายบ้าน อาศัยใกล้คนมาก สามารถบินได้ไม่เกิน 100 เมตร

มีการศึกษาพบว่า ยุงสามารถตรวจพบเหยื่อที่เป็นคนได้เมื่อบินเข้าใกล้ในระยะ 10 เมตร ถ้าเป็นสัตว์ขนาดใกล้เคียงกับคนจะสามารถรู้ได้ในระยะ 15 เมตร ทั้งนี้การเข้าหาเหยื่อขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการเช่น อุณหภูมิร่างกาย กลิ่นตัว หรือแม้แต่สีเสื้อผ้าของเหยื่อ

อวัยวะรับรู้ปัจจัยเหล่านี้ของยุงคือ หนวด และวงข้างท่อปาก

จากการวิจัยสาเหตุที่ยุงชอบกัดเด็ก พบว่า

1. ยุงชอบกัดคนที่มีเหงื่อออกมาก เพราะเด็กมีอุณหภูมิบริเวณผิวหนังสูงกว่าผู้ใหญ่
2. ยุงชอบกัด คนที่หายใจแรง เพราะ คาร์บอนไดออกไซด์ที่ปล่อยออกมากระตุ้นหายใจเป็นตัวดึงดูด
3. ยุงชอบกัดเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ เพราะกลิ่นและลักษณะผิวหนัง
4. ยุงชอบกัดผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เพราะฮอร์โมนแตกต่างกัน
5. ยุงชอบกัดคนที่ใส่เสื้อผ้าสีเข้ม เช่น สีดำ กรมท่า แดง เขียว มากกว่าสีขาว

ยุงที่สำคัญทางการแพทย์

1. ยุงก้นปล่อง (*Anopheles spp.*) นำโรคไข้มาลาเรีย

- ลักษณะทั่วไป ลำตัวสีน้ำตาลดำ

เวลากัดลำตัวยกขึ้นทำมุม 45 องศา

- ออกหากินในเวลากลางคืน ชอบกิน

เลือดคนและเลือดสัตว์

- แหล่งเพาะพันธุ์อยู่ในป่า เช่น ลำธาร แอ่งหิน คูน้ำ นาข้าว หลุม

รอยเท้าสัตว์ ที่มีแสงแดดส่องถึงและมีร่มเงา

บางส่วน

2. ยุงรำคาญ (*Culex spp.*) นำโรคไข้สมองอักเสบ

- ลักษณะทั่วไป ลำตัวสีน้ำตาล ตัวเล็ก พบได้ทั่วไปทั้งในเมืองและชนบท
- ชอบออกหากินตั้งแต่พลบค่ำไปตลอดคืน ในเวลากลางวันมักจะเกาะพักตามมุมมืดที่อับชื้น เช่น ในร่องเท้า ตามราวแขวนเสื้อผ้า ตะกร้าใส่ผ้าซัก
- แหล่งเพาะพันธุ์ เช่น แอ่งน้ำขังใต้ถุนบ้าน คูคลองที่มีขยะ น้ำล้างคอกสัตว์ พุงหญ้า นาข้าว

3. ยุงลาย (*Aedes spp.*)

ยุงลายบ้าน(*Aedes aegypti*.) นำโรค
ไข้เลือดออก ยุงลายสวน(*Aedes albopictus*.)
นำโรคชิคุนกุนยา และยุงลาย (*Aedes niveus*.)
นำโรคเท้าช้างชนิด วูเคอโรเรียแบนครอฟไต

- ลักษณะสำคัญ ลำตัวและขา มีลายสลับขาว เป็นยุงขนาดเล็ก
- ชอบกัดในเวลากลางวัน
- แหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญ เช่น ภาชนะที่มีน้ำขัง ยางรถยนต์ ตอไม้ ฝั่ กะลา กาบใบพืช

4. ยุงเสือหรือยุงดำ (*Mansonia spp.*) เป็นพาหะนำโรคเท้าช้าง

- ลักษณะทั่วไป ลำตัวลายคล้ายเสือ มีสีน้ำตาล เป็น

ยุงขนาดกลาง

- ออกหากินในเวลากลางคืน แต่บางชนิดออกหา

กินในเวลากลางวัน

- แหล่งเพาะพันธุ์ เช่น หนอง บึง ป่าพรุ ซึ่งมีพืชปก

คลุม เนื่องจากลูกน้ำยุงชนิดนี้อาศัยอยู่ในน้ำตลอดเวลา ใช้ท่อหายใจ

เกาะติดกับพืชน้ำ หายใจผ่านพืชน้ำที่เกาะอยู่

การป้องกันไม่ให้ยุงกัด คือ นอนในมุ้ง ทายากันยุง สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด

เปิดพัดลมเข้าป่า ใช้สารไล่ยุง เป็นต้น

ความรู้เบื้องต้นเรื่องพืชสมุนไพรเพื่อควบคุมแมลงพาหะนำโรค

พืชสมุนไพร หมายถึง พืชที่เกิดจากธรรมชาติและเป็นประโยชน์ ต่อชีวิตมนุษย์ในเชิงสุขภาพทั้งการส่งเสริมสุขภาพและการรักษาโรค ในเชิง วิทยาศาสตร์เชื่อว่าในพืชสมุนไพรมีสารประกอบทางเคมีที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ ชนิด ปริมาณ คุณสมบัติ และการกระจายตัวในพืชชนิดที่ต่างกัน สารเหล่านี้เป็นตัวกำหนดสรรพคุณของพืชสมุนไพร

หนอนตาข่าย

สารในการ
ป้องกันกำจัดแมลง
จากพืชสมุนไพร มี

ซีเหล็ก

ฤทธิ์แตกต่างกัน เช่น ไล่แมลง ดึง-ดูดแมลง ชำแมลงตัวแก่ และฆ่าแมลงตัวอ่อน เป็นต้น พืชสมุนไพรที่ใช้ควบคุม แมลงต่างๆ เช่น กระเพราแดง ขมิ้นชัน ข่า ไพล ขี้เหล็ก ตะไคร้หอม น้อยหน่า พริกไทย มะกรูด แมงลัก ยาสูบ ยูคาลิปตัส สะระแหน่ หนอนตายอยาก และโหระพา เป็นต้น

พืชสมุนไพรที่มีน้ำมันหอมระเหย เป็นองค์ประกอบ เป็นทางเลือกหนึ่งที่มีศักยภาพสูง ในการนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ ป้องกันและควบคุมแมลงพาหะทางการแพทย์ ในรูปแบบต่างๆ

เช่น ครีม โลชั่น ขี้ผึ้งทาผิวหนังเพื่อป้องกันยุงกัด

องค์ประกอบทางเคมี ของน้ำมันหอมระเหยของพืชแต่ละชนิด แตกต่างกัน นำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน เช่น การใช้ศาสตร์บำบัด ด้วยกลิ่น การใช้ประโยชน์ทางยา เช่น ฤทธิ์แก้ปวด ยาหอม ขับลม เป็นต้น หรือฤทธิ์ฆ่าเชื้อโรค รวมทั้งฤทธิ์ขับไล่แมลงหรือดึงดูดแมลง

ประเภทและชนิดของพืชที่มีน้ำมันหอมระเหย

พืชที่มีน้ำมันหอมระเหยมีอยู่หลายชนิด เช่น กระเทียม กระดังงา หนาด ตะไคร้หอม แผลงหอม มินท์ ลาเวนเดอร์ อบเชย ตะไคร้ต้น กระถินเทศ จำปี-จำปา ยี่หุบ โสมชบา ประยงค์ จันทน์เทศ ยูคาลิปตัส เสม็ด มะลิ เอื้อง สน พลู กุหลาบ ส้ม จันทน์ขาว จันทน์ชะมด กฤษณา ข่า เป็นต้น

พืชมีการสร้างน้ำมันหอมระเหยจะเก็บสะสมไว้ในอวัยวะพิเศษ ที่เรียกว่า ต่อม ซึ่งมักกระจายอยู่ตามส่วนต่างๆ ของพืช แตกต่างกันไปในพืชต่างชนิด ได้แก่

ดอก เช่น มะลิ แก้ว กุหลาบ จำปี จำปา
กานพลู ดอกส้ม กระดังงา

ใบ เช่น กระเพรา แมงลัก โหระพา มะกรูด
ตะไคร้ ยูคาลิปตัส ตะไคร้หอม

ผล โดยเฉพาะที่เปลือกผล เช่น ส้ม มะกรูด
มะนาว

เมล็ด เช่น พริกไทย ผักชี จันทน์เทศ

ต้น โดยเฉพาะที่เปลือกต้น เช่น อบเชย กำลังเสือ
โคร่ง สน โดยเฉพาะที่เนื้อไม้ เช่น ไม้จันทร์หอมหรือจันทร์ขาว

ราก และ/หรือ เหง้า เช่น กระชาย ขมิ้น ขิง ข่า ไพล
แฝกหอม

การสังเกตพืชที่มีน้ำมันหอมระเหย คือ

จะได้กลิ่นมากขึ้นเมื่อนำชิ้นส่วนนั้นๆ ที่มีสภาพค่อนข้างบาง หรือ
ฝานให้เป็นแผ่นบางๆ ส่องแสง จะเห็นเป็นจุดโปร่งแสง มีกลิ่นหอม และ
เมื่อขยี้ บีบ หรือตำ

การเก็บเกี่ยวสมุนไพรที่มีน้ำมันหอมระเหย ควรคำนึงถึง

1.อายุพืช ให้เก็บเกี่ยวสมุนไพรที่มีอายุเต็มที่

2.ช่วงระยะเวลาที่เก็บ

พืชที่ใช้ใบ หรือทั้งต้น ควรเก็บในช่วงเติบโตมากที่สุด เช่น เก็บใบที่ไม่อ่อนหรือแก่จนเกินไป เก็บในช่วงดอกตูมเริ่มบาน หรือช่วงดอกบานเต็มที่ เป็นต้น

พืชที่ใช้ดอก เก็บในช่วงดอกเริ่มบาน บางชนิดเก็บในช่วงดอกตูม เช่น กานพลู หรือเก็บในช่วงที่เปลี่ยนสีเขียวเป็นสีแดง เป็นต้น ดอกที่มีน้ำมันหอมระเหยปริมาณมาก และต้องการกลิ่นหอมด้วย ควรเก็บในช่วงหัวค่ำประมาณ 18.00-19.00 น.หรือเก็บตอนเช้ามืด ขณะพระอาทิตย์ยังไม่ขึ้น เพราะปริมาณน้ำมันจะมาก

พืชที่ใช้ผล ให้เก็บผลที่แก่เต็มที่ แต่ยังไม่สุก

พืชที่ใช้เปลือกต้นหรือเปลือกราก เก็บในช่วงปลายฤดูร้อนต่อกับฤดูฝน การเลือกกิ่ง ควรเป็นกิ่งแขนงย่อยที่โตเต็มที่ ไม่ลอกออกจากลำต้น ส่วนเปลือกราก ควรเก็บในช่วงต้นฤดูฝนจะเหมาะสมที่สุด

พืชที่ใช้รากหรือเหง้า เก็บในช่วงที่พืชหยุดการเจริญเติบโต ใบร่วงหมด มักเป็นช่วงต้นฤดูหนาวถึงปลายฤดูร้อน เพราะในช่วงนี้ รากและหัวและเหง้ามีการสะสมของสารสำคัญปริมาณสูง เช่น กระจาย กระเทียม ข่า เป็นต้น

การเตรียมพืชสมุนไพรเพื่อสกัดน้ำมันหอมระเหย

1. แยกส่วนที่ต้องการใช้ออกจากส่วนอื่นๆ สามารถตัดแยกด้วยมือ
2. ล้างให้สะอาด โดยเฉพาะส่วนที่ชิดจากดิน เช่น เหง้า หรือราก ผึ่งในแดดตะแกรงโปร่งที่รูกขนาดกลาง เพื่อระบายน้ำให้สะเด็ด
3. น้ำมันหอมระเหย จะระเหยได้เร็วมากเมื่อได้รับความร้อน นิยมสกัดจากสมุนไพรสดๆ และควรหั่นให้มีขนาดเล็ก เพื่อเพิ่มผิวสัมผัส ก่อนนำไปสกัดให้ได้น้ำมันหอมระเหย
4. ในกรณีที่ไม่สามารถสกัดพืชสดให้หมดได้ในวันเดียวควรเก็บในตู้เย็น หรือแช่แข็งสมุนไพรที่หั่น เพื่อรักษาน้ำมันหอมระเหย
5. กรณีไม่มีตู้แช่แข็ง ต้องแปรสภาพให้อยู่ในสภาพที่แห้งและรักษาคุณสมบัติของน้ำมันหอมระเหยต้องอยู่ในช่วง 25 - 30 องศาเซลเซียส

อบเชย

กานพลู

กระชาย

การแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ

สามารถเตรียมได้หลายรูปแบบ เช่น โลชั่น ครีม เจล ขี้ผึ้ง ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติทางเคมีของสารออกฤทธิ์ และลักษณะการนำไปใช้ ดังตัวอย่างวิธีการทำผลิตภัณฑ์ดังนี้

วิธีการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรป้องกันยุง

1. สเปรย์ตะไคร้หอมกันยุง

ส่วนประกอบสเปรย์ตะไคร้หอมกันยุง	475	ซีซี
1. น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอม	25	ซีซี
2. แอลกอฮอล์	450	ซีซี
3. สีส้มอาหาร (สีเขียว)		

อุปกรณ์

1) ขวดพลาสติกใส	500	ซีซี
2) ขวดแก้วขนาด	30 - 50	ซีซี
3) ขวดสเปรย์บรรจุขนาด	100	ซีซี

วิธีทำ

- นำขวดแอลกอฮอล์ที่เตรียมไว้ 450 ซีซี
- ใส่น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอมลงในขวดแอลกอฮอล์

เขย่าให้เข้ากัน

- ผสมสีอาหารเล็กน้อย ใช้ 1 หยด ใส่ลงในขวด แอลกอฮอล์

แอลกอฮอล์ เขย่าให้เข้ากัน

- บรรจุในขวดสเปรย์ และติดฉลาก

2. สมุนไพรจุดกันยุง

ส่วนประกอบสมุนไพรจุดกันยุง

1) ไม้มะม่วงบดละเอียด	100	กรัม
2) ไม้จันทร์เหนียวบดละเอียด	25	กรัม
3) สมุนไพรบดละเอียด	20	กรัม
(ตะไคร้หอม, สะเดา, ผิวมะกรูด, เปลือกส้ม
หรือใช้ ขมิ้นชัน เสม็ด และ ทำม้ง)		
4) สีส้มอาหาร	1.50	กรัม
5) น้ำสะอาด	600	กรัม
6) น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอม	5	ซีซี

อุปกรณ์

1). กะละมัง	1 ใบ
2). บีกเกอร์ขนาด 500 ซีซี	1 ใบ
3). กระจกพร้อมใส่ทราย	1 ใบ
4). ก้านไม้ไผ่ที่ชุบจันทร์เหนียว 80 ก้าน	
5). ถ้วยโฟม	5 ถ้วย

วิธีทำ

- นำผงมะม่วงบดละเอียดใส่ในกะละมัง
- ใส่น้ำสะอาด 200 ซีซี
แล้วนวดให้นุ่มมือ

3. ใส่ผงจันทร์เหนียวลงไปเล็กน้อย นวดให้เข้ากัน และเติมน้ำลง
ไปประมาณ 50 ซีซี

4. ใส่ส่วนผสมอาหาร 1.50 กรัม
และนวดให้เข้ากัน และเติมน้ำลงไปอีก
ประมาณ 50 ซีซี

5. ใส่ผงสมุนไพร ซึ่ง
ประกอบด้วย ตะไคร้หอม, สะเดา, ผิ
มะกรูด, เปลือกส้ม หรือใช้ ขมิ้นชัน
, เสม์ด และ ทำม้ง พืชที่หาได้ในท้องถิ่น
และเติมน้ำลงไปอีกทีละน้อยจนครบ
300 ซีซี และนวดให้เข้ากัน แล้วเติม
น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอม 5 ซีซี
นวดต่อไปจนเข้ากัน

6. นำส่วนผสมที่นวดเสร็จแล้ว
นำมาทดลองรดกับก้านธูปว่าติดหรือไม่
ถ้าติดก็แสดงว่าใช้ได้โดยปั้นชนิดกลม
หรือเกลียวก็ได้

7. ปั้นบนก้านไม้ไผ่ชุบจันทร์
เหนียว

8. ตากไว้ในที่ร่มจนกว่าจะแห้ง
ใช้เวลาประมาณ 2-3 วัน

9. เพิ่มกลิ่นน้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอมได้อีกโดยการสเปรย์
น้ำมันตะไคร้หอมให้ทั่ว

10. บรรจุเข้าถุงพลาสติก

3. ยาหม่องสมุนไพรกันยุง

ส่วนประกอบ ขนาด 900 กรัม

1.วาสลีน 200 กรัม	7.น้ำมันงา 100มิลลิลิตร
2.ซีพี 100 กรัม	8. น้ำมันระกำ 50 มิลลิลิตร
3.เกล็ดสารระเหย 70 กรัม	9. น้ำมันตะไคร้ภูเขา 40 มิลลิลิตร
4. พิมเสน 60 กรัม	10.น้ำมันยูคาลิปตัส 30 มิลลิลิตร
5.การบูร 50 กรัม	11.น้ำมันไพล 30 มิลลิลิตร
6.วาสลีน 10 กรัม	12 น้ำมันมะกรูด 30 มิลลิลิตร
10 มิลลิลิตร	13 น้ำมันขิง

อุปกรณ์

1. เตาไฟฟ้า (หรือเตาถ่าน ขนาด 20 - 30เซนติเมตร)	1	ตัว
2. หม้อขนาด 20 - 30 ซม.	1	ตัว
3. บีกเกอร์ขนาด 600มล.และขนาด 200 มล. อย่างละ	1	ใบ
4. หม้อต้มน้ำไฟฟ้า	1	เครื่อง
5. พายคนครีမ်	5	อัน
6. กระชอน ขนาด 7 - 10 ซม.	1	อัน
7. ขวดใส่ยาหม่อง	30	ขวด

วิธีทำ

1.เตรียมพิมเสน เกล็ดสาระแน
การบูร ใส่ในบีกเกอร์ขนาด 500 มิลลิตร
กวนให้ละลายเข้ากันเป็นของเหลว

2.นำขี้ผึ้งวาสลีน น้ำมันไพล และ
น้ำมันงา ใส่ในหม้อสแตนเลสหรือบีกเกอร์
ขนาด 1,000 มิลลิตร ตั้งเตาที่เบอร์ 3

3. เมื่อละลายหมดแล้ว ลดระดับ
ความร้อนที่เบอร์ 1 เติมข้อที่ 1 กวนให้เข้า
กัน ตามด้วยน้ำมันยูคาลิปตัส น้ำมันมะกรูด
น้ำมันขิง น้ำมันตะไคร้ภูเขา น้ำมันระกำ

และวาสลีน กวนให้ละลายจนเป็นเนื้อ
เดียวกันเทใส่ขวด ที่จกไว้จนกว่าจะแข็งตัว
ปิดฝา และติดสติ๊กเกอร์

ครีมทาแก้นิยุงสูตรภาคใต้

ส่วนประกอบ (น้ำหนักครีม 500 กรัม)

1. โซ ลาเนต (Lanette N) 75 กรัม
ปรับความแข็ง-เพิ่มความชุ่มชื้นของเนื้อครีม
2. น้ำมันไอพีเอ็ม (IPM) 10 ซีซี บำรุงผิว ทำให้ครีมเป็นเงา
3. ผงพีพีบี (PPB) 0.96 กรัม สารกันบูด 1
4. ผงเอ็มพีบี (MPB) 5 กรัม สารกันบูด 2
5. น้ำมันพีพีจี (PPG) 25 กรัม ทำให้ผิวชุ่มชื้น
6. ผงวานิลลิน (Vanilline) 24 กรัม จับกลิ่นให้อยู่ในเนื้อครีมได้นาน
7. น้ำมันจันกลิ่น (Musk) 10 หยดช่วยจับกลิ่นให้อยู่ในเนื้อครีมได้นาน
8. กลีเซอริน (Glycerine) 12.5 ซีซี ทำให้ผิวชุ่มชื้น
9. น้ำกลั่นหรือน้ำกรอง 300 ซีซี
10. น้ำมันมะพร้าว 25 ซีซี รักษาความชุ่มชื้น (Moisturizer)
ช่วยให้ผิวหนังนุ่มและเนียน
11. น้ำมันหอมระเหยทำม้ง 5 ซีซี มีฤทธิ์ไฉ่ยุง และแมลง
12. น้ำมันหอมระเหยยูคาลิปตัส 10 ซีซี มีฤทธิ์ไฉ่ยุง และแมลง
13. น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอม 20 ซีซี มีฤทธิ์ไฉ่ยุง และแมลง

อุปกรณ์

1. เตาปรับความร้อนได้ 1 ตัว
2. หม้อสแตนเลส สำหรับผสม 1 ใบ
3. ปิกเกอร์ขนาด 100 ซีซี 1 ใบ

4. บีกเกอร์ขนาด 500 ซีซี 1 ใบ
5. แท่งแก้วคน หรือไม้พาย 1 อัน
6. เครื่องตีไข่ 1 ตัว
7. เทอร์โมมิเตอร์ 1 อัน
8. ซ้อนตัก 2 อัน
9. หลอดบรรจุ 15 หลอด
10. ถุงพลาสติกขนาด 4x6 และ หนึ่งยาง

วิธีทำ

1. ชั่ง-ตวงส่วนผสมประกอบต่าง ๆ ให้พร้อม
2. นำ ผงพีพีบี (PPB) ผงเอ็มพีบี (MPB) และน้ำมันพีพีจี (PPG) ใส่ลงในบีกเกอร์ขนาด 100 ซีซี ใช้แท่งแก้วคนส่วนผสมให้ละลาย-ใส (ที่อุณหภูมิห้อง) แล้วตั้งทิ้งไว้

3. นำ ไชลาเนต (Lanette N) และ น้ำมัน ไอพีเอ็ม (IPM) ใส่ลงในหม้อสเตนเลส ตั้งบนเตา โดยใช้ไฟอ่อน ๆ ใช้แท่งแก้วหรือไม้พายคนจนละลาย เติมส่วนผสมข้อที่ 2 ลงไปคนให้เข้ากัน ยกออกจากเตา

4. เตรียมน้ำอุ่น (อุณหภูมิ 60-70 องศาเซลเซียส) ปริมาณ 300 ซีซี ในบีกเกอร์ขนาด 500 ซีซี

5. ละลายกลีเซอรีน (Glycerine) โดยค่อยๆ เทน้ำอุ่นในข้อที่ 4 จำนวน 100 ซีซี ลงในบีกเกอร์ ใช้แท่ง แก้วกวนให้เข้ากัน หลังจากนั้นเทส่วนผสมที่ได้นี้ ลงในส่วนผสมข้อที่ 3 แล้วค่อยๆ เติมน้ำอุ่นที่เหลือจนหมด แล้วตีให้เข้ากันด้วยเครื่องตีไข่ ควบคุม

อุณหภูมิ อย่าให้เกิน 50 องศาเซลเซียส

6. ค่อย ๆ ใส่เน้ำมันมะพร้าว ลงในเนื้อครีมที่ละน้อยๆ อย่างต่อเนื่อง ตีให้เข้ากัน

7. ค่อยๆ ใส่เน้ำมันหอมระเหยทำมัตเตไคร้หอม ยูคาลิปตัสและเน้ำมันจ๊อบกลีน

(Musk) ลงในเนื้อครีมที่ละน้อยตามลำดับ

อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตีให้เข้ากัน

8. ใส่ผงวานิลลิน (Vanillin) ลงในเนื้อครีม กวนให้เข้ากันแล้วตีต่อจนกระทั่ง

ส่วนผสมเข้ากัน เป็นเนื้อเดียวใช้เวลาประมาณ 30 นาที

9. บรรจุใส่หลอด (หลอดบรรจุครีมต้องสะอาด) ปิดฉลาก

เคล็ดลับในการเตรียม

1. ภาชนะต่างๆ ที่ใช้ต้องสะอาด
2. ความร้อนที่ใช้ไม่ต้องสูงมาก เพราะจะทำให้เนื้อครีมเป็นฟอง และส่วนผสมไม่คงตัว
3. ต้องใส่ส่วนผสมให้ครบถ้วนตามลำดับ

4. การใส่น้ำมันหอมระเหยต่างๆ ลงในเนื้อครีมที่ละน้อยๆ อย่าง
ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จะช่วยให้ได้เนื้อครีมที่มีความสวยงาม เป็นเงา

ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

รายการ	ต้นทุนการผลิต (บาท/ชิ้น)	ราคาขาย (บาท/ชิ้น)	กำไรสุทธิ (บาท/ชิ้น)
1. ครีมทาแก้มยุงสูตรภาคใต้ (ขนาด 30 กรัม)	21.25	30	8.75
2. ยาหม่องสมุนไพรกันยุง (ขนาด 15 กรัม)	28.84	35	6.16
3. สมุนไพรจุดกันยุง (ขนาด 6 ก้าน/ห่อ)	12	15	3
4. สเปรย์ตะไคร้หอมกันยุง (ขนาด 75 ซีซี)	50	55	5

สถานที่ติดต่อ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เลขที่ 95 หมู่ 6 ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส 96000

โทร. 073 - 631033 , 073 - 631038 โทรสาร 073 - 631034

E-mail : cpt_1@ladd.go.th

บรรณานุกรม

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ.เรื่องการผลิตผลิตภัณฑ์ป้องกัน
ยุงกัดจากพืช. สมุนไพรท้องถิ่น และการควบคุมโรคที่นำโดยยุงระดับชุมชน
จังหวัดพัทลุง วันที่ 17-21 ส.ค. 2550. ภาควิชาภูมิวิทยาการแพทย์ คณะ
เวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล. 2552

คู่มือสมุนไพรป้องกันกำจัดแมลงทางการแพทย์๒ น้ำมันหอมระเหย.
สถาบันวิจัยสมุนไพร . สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข